

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

بیت‌المالی

دبیر محترم شورای نگهبان

مقدمتا "یادآوری این نکته را لازم می دانند که تا قبل از نظریه شماره ۶۱۸۶/ت ۲۱-۷۸ - ۱۳۷۸/۱۱/۲۰ آن شورای محترم اولاً" مصوبات ناظر به تعیین نماینده یا نمایندگان ویژه و به تبع آن ، تصمیمات نماینده یا نمایندگان مزبور، حاوی اموراتجرائی و غیرآن می بود ثانیاً "این مصوبات و تصمیمات حاوی امور اجرائی و غیرآن، کلاً" برای رئیس مجلس شورای اسلامی ارسال می شد و ثالثاً " کلیه مصوبات و تصمیمات مزبور از طرف رئیس مجلس شورای اسلامی مورد بررسی و اعلام نظر نهائی قرار می گرفت و امادردفاع حقوقی وقانونی از شیوه فوق الذکر که پس از بازنگری قانون اساسی قریب به یازده سال ، مستمراً" مورد استفاده مراجع قانونی ذیربط قرار گرفته است ، نظر آن شورای محترم را به استدلال ذیل که با استفاده از الفاظ و عبارات اصل ۱۲۲ قانون اساسی و صورت مشروح مذاکرات شورای محترم بازنگری قانون اساسی در خصوص اصل مزبور، بعمل آمده و کلاً" مبین شمول این اصل به اموراتجرائی و غیرآن بنظر می رسد جلب می نماید

۱ - در مجموع الفاظ و عبارات مذکور در اصل ۱۲۲ نه فقط هیچ لفظ و عبارتی مشاهده نمی شود که صریحاً " مبین حصر این اصل به اموراتجرائی باشد بلکه هیچ لفظ و عبارتی وجود ندارد که تلویحاً " نیز مفید حصر مزبور باشد .

۲ - هیچیک از دو عبارت " موارد خاص " و " اختیارات مشخص " مذکور در اصل ۱۲۲ که عمده ترین نقش را در تشخیص دامنه شمول اصل مزبور به امور اجرائی یا غیر آن ایفاء می کنند مقید به اموراتجرائی نبوده

مبتغالی

همچنانکه اطلاق دو عبارت دیگر مذکور در این اصل یعنی عبارت " تصمیمات نماینده یا نمایندگان ویژه" و عبارت "در حکم تصمیمات رئیس جمهور و هیات وزیران" نه فقط شامل امور اجرائی و غیر آن می‌شوند بلکه ذکر کلمه "تصمیمات" در هر دو عبارات، پیش و بیش از آنکه به امور اجرائی دلالت کند به غیر این امور دلالت دارد.

۳ - صورت مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی نیز ضمن آنکه مبین اهمیت فوق العاده انتخاب نماینده یا نمایندگان ویژه و وسعت دائره اختیار فراوان آنان در رفع مشکلات و معضلات پیچیده و سطوح بالای مملکتی است نه فقط به هیچ وجه محدود و محصور با امور اجرائی نیست که نوعاً "مستلزم ایفاء نقش نمایندگی در رهگذر صدور دستورالعملها، بخشنامهها، تصمیمنامهها و از این قبیل است که اغلب به بیش از امور اجرائی تسری دارد اینک برای ذکر نمونه بعضی از مذاکرات مزبور را ذیلاً" به آگاهی می‌رساند.

الف : "ما فکر می‌کنیم دولت این اختیار را داشته باشد که گاهی در حدود اختیارات خودش نه فراتر از آن به بخشی از اختیارات خودش که مشخص می‌شود، تعیین می‌شود، حدودش در دولت تصویب می‌شود، به افرادی یا فردی یک اختیاراتی بدهد که اینها بروند کار بکنند و مسائل را حل کنند" (دو سطر آخر صفحه ۱۱۳۲ و سطر اول صفحه ۱۱۳۳ مجلد دوم صورت مشروح مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی)

بطوریکه ملاحظه می‌شود اولاً "واگذاری بخشی از اختیارات دولت بطور مطلق، مطرح است و نه مقید ثانیاً" حدود اختیارات اعطائی باز هم بطور مطلق از طرف دولت تعیین می‌شود و ثالثاً "مسائلی که نوعاً" ناظر به

مجلس عالی

اختیارات هیات دولت است حداقل اغلب مستلزم وضع مقررات و ضوابطی بیش از محدوده امورا جرائی است .

ب : "... حداقل در ذهن من اینست که وزیری را که شما تعیین فرمودید در قانون اساسی که وزیر مسئول و وظایف خاص خویش است براساس همان اصل اگر رئیس جمهور و هیات وزیران آمدند برای یک منطقه ای مثل کردستان گفتند مایک نفر را می خواهیم بفرستیم تمام الاختیار که مسائل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و امنیتی آنجا را همه تحت نظرش باشند، نمیتواند این کار را بکنند برای اینکه وزیر کشور میگوید من مسائل امنیتی را نمیخواهم واگذار کنم . قانون اساسی شما محدودش کرده است بنابراین همین جاپیش بینی کنید یعنی در خود قانون اساسی باید راه حل بدهید که اگر فردا شورای آمد تصمیمی گرفت وزیری نباید بگوید خیر، وظائف خاص من مربوط به خودم هست نمیخواهم وظایفم را واگذار به شخصی دیگر بکنم" (پاراگراف دوم صفحه ۱۱۳۶ مجلد دوم صورت مشروح مذاکرات شورای بازرنگری قانون اساسی)

بطوریکه ملاحظه می شود استنباط شورای محترم بازرنگری از اصل ۱۲۲ قانون اساسی اولاً " شامل اختیارات تام ثانیاً " شامل مسائل سیاسی ، اقتصادی ، اجتماعی و امنیتی و ثالثاً " مقتضی واگذاری مطلق بعضی از وظائف خاص یک یا چند وزیر بوده است بنابراین ایفاء مسئولیتی اینچنین مهم که نوعاً " بدون وضع ضوابط و مقررات لازم الاتباع امکان پذیر نیست شمول مدلول اصل ۱۲۲ قانون اساسی به امورا جرائی و غیر آنرا اجتناب ناپذیر می سازد .

ج : ... یکی از اختیاراتی که او می تواند داشته باشد اختیار هم آهنگی است و خوب مادر دستگاههای مختلف فرض بکنیم در یک موردی که مسائل امنیتی خوب

مبتدائی

اوایل انقلاب بود در بعضی استانها دیدیم که خوب وزارت آموزش و پرورش یک نوعی می رود یعنی برخوردش با معلمها فرضاً "استاندار که مسئول امنیت آن مناطق بود می گفت که این تصفیه باید انجام صورت بگیرد برخوردها باضد انقلاب باید صورت بگیرد. خوب یک مشکلی در این رابطه داشتیم قسمت اقتصادی به یک نوعی، قسمت های انتظامی به نوعی دیگر هماهنگ کردن تمام این دستگاهها کار مشکلی در آنجا بود ..."

(اواخر صفحه ۱۱۴۲ مجلد سوم صورت مشروح مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی و نیمه اول سطر اول صفح ۱۱۴۳ همین مجلد).

بطوریکه ملاحظه می شود اولاً "موضوع نمایندگی نوعاً" رفع مشکلات و معضلات پیچیده مملکتی است ثانیاً "رفع مشکلات و معضلات مزبور، نوعاً" مستلزم ایجاد هم آهنگی بین تعدادی از مقامات مسئول محلی است و ثالثاً "رفع این قبیل مشکلات و معضلات و یا ایجاد اینگونه هم آهنگیها مقتضی برخی امورات اجرائی و وضع پاره‌ای ضوابط و مقررات بصورت دستورالعمل، بخشنامه، تصمیم نامه و از این قبیل است.

بنا بمراتب مذکور، بنظر می رسد شیوه قبلی هیات وزیران، نماینده یا نمایندگان ویژه و رئیس مجلس شورای اسلامی که به تبع استدلالات فوق الذکر صورت مشروح مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی اتخاذ شده بود حداقل فاقد قوت استدلال نبوده و از وجاهت حقوقی و قانونی بی بهره نباشد. و اما اینک که شورای محترم نگهبان بموجب نظریه اخیر خود تبصره ۳ طرح الحاق پنج تبصره به قانون نحوه اجرای اصل ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی را از جهت الزام به ارسال تصمیمات مذکور در اصل (۱۲۲) برای رئیس مجلس شورای اسلامی خلاف قانون اساسی می‌داند این اشکال پدید آمده است که

مجلس شورای اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ۲۷۵۸

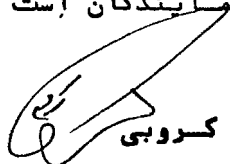
تاریخ ۱۳۷۵

پیوست

مبتنی

سوی شورای محترم نگهبان به اجرائی بودن موارد و اختیارات موضوع اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی دلالت دارد لکن با التفات به اینکه قبل از تفسیر اصل مزبور و روشن شدن این نکته که شورای محترم نگهبان بلحاظ تفسیری نیز عقیده بر محدود و محصور بودن اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی به امور اجرائی دارد یا نه خواهشمند است برای روشن شدن تکلیف قانونی مراجع ذیربط مقرر فرمائید با عنایت به اصل نود و هشتم قانون اساسی نسبت به تفسیر اصل مورد نظر اقدام و از نتیجه اینجانب و سایر مراجع ذیربط مزبور، را آگاه فرمایند.

ضمناً " برای استحضار بیشتر از نحوه استنباط و عمل هیات وزیران و نماینده یا نمایندگان ویژه، فهرست برخی از تصویبنامه‌های ناظر به تعیین نماینده یا نمایندگان ویژه به انضمام تصویبنامه‌های مزبور و نیز فهرست برخی از تصمیم نامه‌های این نماینده یا نمایندگان به انضمام تصمیم نامه‌های مزبور را که فهرست نخست مبین اعطای اختیاری بیش از موارد اجرائی به نماینده یا نمایندگان ویژه و فهرست اخیر نیز مبین اتخاذ تصمیماتی زائد بر امور اجرائی از سوی این نماینده یا نمایندگان است به پیوست ارسال می‌دارد. / م

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی